

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 61 Пс 007745 19 Рев
БањаЛука, 7.5.2019. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Јадранке Станишић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице "Х." а.д. П., устечају, коју заступа стечајни управник Р.Ј., из Б.В., Т., уз учешће умјешача на страни тужитељице, РС, коју заступа Правобранилаштво Републике Српске, Сједиште замјеника у Источном Сарајеву, против тужене „Х.“ д.д. С., коју заступа Ф.З., адвокат из С., ради испуњења уговора, вриједност спора 1.428.981,00 КМ, одлучујући о ревизији тужене, против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 61 Пс 007745 18 Пж 2 од 25.9.2018. године, на сједници одржаној 7.5.2019. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев тужитељице за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Источном Сарајеву број 61 Пс 007745 14 Пс од 22.12.2015. године, обавезана је тужена да путем овлаштеног лица изврши супотписивање заједничког налога за пренос новчаних средстава у износу од 1.195.000,00 обвезница ирачке владе у противвриједности УСД долара, са припадајућим каматама на обвезнице, од 15.6.2012. године до извршеног преноса средстава са заједничког ескроу-рачуна који се води код Raiffeisen banke a.d. Sarajevo број 99-18000001063, ради преноса на трансакцијски рачун тужитељице који се води код Raiffeisen banke a.d. Sarajevo број 99-18000001205, у противном, да ће та пресуда замијенити такав потпис тужене, и тужена је обавезана да тужитељици накнади трошкове поступка у износу од 35.046,20 КМ.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 61 Пс 007745 18 Пж 2 од 25.9.2018. године, жалба тужене је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијен је захтјев тужене за накнаду трошкова састава жалбе.

Тужена ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се та пресуда преиначи и одбије тужбени захтјев или да се нижестепене пресуде укину и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење, уз накнаду трошкова поступка.

Тужитељица у одговору на ревизију тужене оспорава њене наводе и предлаже да се ревизија одбије као неоснована и да се обавезе тужена да јој накнади трошкове састава одговора на ревизију у износу од 2.5000,00 КМ.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитељице да се наложи туженој да испуни обавезу преузету Споразумом о регулисању међусобних односа, на начин наведен у изреци првостепене пресуде, која би довеле до реализације тог Споразума.

Расправљајући о овако постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је утврдио: да су тужитељица и тужена, дана 27.11.2011. године закључиле Генерални споразум о закључењу уговора о судској нагодби, којим су се договориле да међусобне спорове који се воде код надлежног привредног суда у Београду, који се односе на расподјелу обвезница ирачке владе, ријеше закључењем судског поравнања; да је тим Споразумом предвиђено, да тужитељици припадне 40% вриједности обвезница, а туженој 60% те вриједности, као и да се камате између њих подијеле у истом омјеру; да је истим Споразумом уговорено, да ће тужитељица и тужена отворити заједнички ескроу-рачун, у сврху обезбјеђења средстава по евентуалним тужбама трећих лица, на који ће положити обвезнице и готовину, с тим да овај рачун гласи на име тужене, али да је располагања са тог рачуна могуће вршити само уз писмену сагласност обје потписнице Споразума; да су дана 28.3.2012. године тужитељица и тужена закључиле Споразум о дјелимичном регулисању међусобних односа, којим су утврдиле да туженој припада 2/3 дијела ирачких обвезница, а тужитељици 1/3 дијела истих, те да свака од њих сноси своје трошкове судских спорова; да је над тужитељицом отворен стечајни поступак 18.6.2012. године; да је тужена, 21.6.2012. године са кипарском фирмом „Keynet Development Inc компанија“ (даље: консултантска кућа) и адвокатом Драганом Ступаром закључила уговор о пружању консултантских и адвокатских услуга, којим се наведени адвокат обавезао заступати тужену у споровима са Јубмес банком из Београда, који су се водили пред привредним судом у Београду, а консултантска кућа се обавезала ангажовати на наплати потраживања од Владе Ирака и преносу ирачких обвезница те давати правне савјете и у том циљу ангажовати адвоката; да се овим уговором тужена обавезала консултантској кући исплатити 1.952.000,00 Еура, на име награде и трошкова; да су тужитељица и тужена, дана 14.9.2012. године закључиле Споразум о регулисању међусобних односа у вези наплате ирачког дуга и ирачких обвезница којим се, између осталог, тужена обавезала да, умјесто депоновања на заједнички ескроу-рачун, плати трећој страни износ од 1.952.000,00 Еура, у складу са одлуком њеног Надзорног одбора, а тужитељица се обавезала да, због евентуалних тужби трећих лица, на заједнички рачун депонује обвезнице у номиналном износу од 1.195.000,00 америчких долара, од чега 60% има бити намијењено компензацији трошкова које је тужена платила трећој страни; да је прије испуњења наведене обавезе тужена била дужна прибавити потребну сагласност надлежних органа и/или институција, а уколико се та сагласност не прибави у року од 60 дана, договорено је да наведени споразум не производи правно дејство и не обавезује уговараче; да је овим Споразумом предвиђено, да ће свака уговорна страна сносити своје трошкове које је имала поводом спорова вођених пред привредним судом у Београду; да је тужена 16.10.2012. године консултантској кући исплатила износ од 1.952.000,00 Еура и то из средстава наплаћених по основу камата; да је на испитном рочишту одржаном дана 12.12.2012. године стечајни управник тужитељице признао Министарству финансија Републике Српске излучно право на спорним обвезницама у номиналној вриједности од 5.881.000,00 америчких долара; да је, према налазу финансијског

вјештака Р.И., дана 10.10.2012. године на заједнички скрбнички рачун парничних странака пренесено 6.983 обвезница ирачке владе (са Јумбес банке из, Београда), да је по обостраном налогу, дана 23.10.2012. године скинуто 1.586 обвезница и пребачено на рачун тужитељице и 4.202 обвезница које су пребачено на рачун тужене; да је на заједничком рачуну остало 1.195 обвезница, чија је номинална вриједност: 1. обвезница=1.000,00 USA долара и да, према уговорном принципу расподјеле обвезница (40% тужитељици а 60% туженој) исте, у вриједности од 1.195.000,00 USA долара, требају припасти тужитељици; и да је тужитељица тужбу у овој правној ствари поднијела 17.9.2014. године.

На основу овакво утврђено чињенично стање, првостепени суд је закључио, да тужена није доказала да је од тужитељице добила сагласност за закључење уговора од 21.6.2012. године, о пружању консултантских и адвокатских услуга, па ни сагласност за сношење трошкова пружања тих услуга. У погледу приговора тужене, да стечајни управник тужитељице није имао сагласност Одбора повјериоца за предузимање правне радње – признања излучног права на, тужитељици - припадајућег дијела обвезница, у корист Републике Српске, исти суд је становишта, да се наведени приговор односи на евентуалне недостатке у стечајном поступку и да их је тужена могла истицати само у том поступку, те да нису од утицаја на одлуку у овоме спору. Налазећи, да је захтјев тужитељице усмјерен на уговорну обавезу која је настала закључењем споразума о заједничком ескроу-рачуну, те осталих споразума и уговора којим је уређено учешће парничних странака у расподјели потраживања од ирачке владе, првостепени суд је одбио као неоснован приговор тужене о недостатку активне легитимације на страни тужитељице, у овоме спору. Стога је, код чињенице да припадајући дио тужитељице у расподјели обвезница ирачке владе износи 5.881.000,00 USA долара, а да јој је (до сада) са предрачуна пренесено 4.686.690,00 USA долара, то јесте мање је пренесено 1.194.310,00 USA долара, што значи да тужитељица посједује и располаже са 1.195 обвезница (чија је номинална вриједност, једна обвезница – 1.000,00 USA долара, што износи 1.195.000,00 ирачких обвезница, како је и постављен тужбени захтјев), првостепени суд је захтјев тужитељице усвојио, као у изреци пресуде.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда дате у погледу истакнутих приговора тужене, па је њену жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио. Према схватању тога суда, дио споразума закљученог 14.9.2012. године између тужитељице и тужене, у вези компензације трошкова (од 60%), које је тужена платила трећој страни, не производи правно дејство, јер тужитељица у утврђеном року није прибавила потребну сагласност надлежних органа, па како није испуњен уговорени услов, наведена уговорена клаузула не производи правно дејство и да је за овакав закључак, без утицаја тврдња ревизије да је директор тужитељице дао усмени пристанак на сношење тих трошкова.

Одлуке нижестепених судова су засноване на закону.

Из стања списка у овом предмету произлази, да је Споразумом од 14.9.2012. године закљученим између парничних странака, тужитељица преузела обавезу да се на заједнички рачун депонују обвезнице у номиналној вриједности од 1.195.000,00 америчких долара, од чега је 60% вриједности било намијењено за компензацију трошкова тужене према трећем лицу. Међутим, ову обавезу је тужитељица преузела уз услов, да се претходно прибави сагласност надлежног органа и/или институција Републике Српске, за шта је остављен рок од 60 дана. Наведеним Споразумом је

изричито предвиђено, да исти неће производити правно дејство и да неће обавезивати уговараче, у случају да се у поменутом року та сагласност не прибави. Међу странкама није спорно, да није прибављена сагласност за преузимање наведене обавезе тужитељице.

Из наведеног произлази, да се овдје се ради о преузимању обавезе под условом. Услов је будући неизвјестан догађај (чињеница или околност) од чијег наступања или ненаступања, по вољи субјеката или на основу закона, зависи почетак или престанак дејства правног посла. Одложни или суспензивни услов (о каквом се услови овдје ради) је онај услов, од чијег наступања или ненаступања зависи дејство правног посла. Уколико не наступи будући неизвјестан догађај (овдје, прибављање потребне сагласности надлежних органа и/или институција), правно дејство учињене изјаве воље - сагласност изјава воља, неће наступити.

Према одредби члана 74. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85 и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), уговор је закључен под условом, ако његов настанак или престанак зависи од неизвјесне чињенице. Услов је средство ограничења дејства правног посла па се у ставу 2. цитираног члана прописује да, ако је уговор закључен под одложним условом, па се услов испуни, уговор дјелује од тренутка његовог закључења. Уколико одложни услов не би био испуњен, закључени уговор не би производио правно дејство и не би био ни извор настанка облигационог односа.

Како у конкретном случају није испуњен услов који су странке уговориле Споразумом од 14.9.2012. године, уговорна клаузула којом се тужитељица обавезала депоновати обвезнице на заједнички рачун у циљу подмирења трошкова тужене према трећем лицу, не производи правно дејство и има се сматрати да уговор, а тиме наведена уговорна клаузула, није ни закључена и да због неиспуњења услова, за уговорне стране не настају предвиђена права и обавезе. Зато, немају мјеста наводи ревизије којим се, позивом на одредбу члана 122. ЗОО истиче приговор истовременог испуњења уговорне обавезе, јер се о том правном стандарду може говорити само, код безусловних уговорних права и обавеза уговорних страна.

Слиједом наведеног, нижестепени судови нису погрешно примијенили одредбе члана 67. у вези са чланом 12. и 17. ЗОО, када су закључили да тужена није доказала да је имала сагласност тужитељице да закључи уговор о пружању консултантских услуга, ни њен пристајак да ће учествовати у сносињу трошкова везаних за тај уговор, како то ревидент тврди у ревизији.

Одредбом члана 114. Закона о стечајном поступку („Службени гласник Републике Српске“ број 26/10-Пречишћени текст, даље: ЗСП), на који се тужена позива у ревизији прописано је, да је радња стечајног управника правно ваљана и у случају да он за ту радњу није прибавио сагласност одбора или скупштине повјерилаца у складу са одредбом члана 113. тог закона.

Имајући у виду садржај наведених одредби ЗСП и на дате разлоге нижестепених судова о основаности захтјева тужитељице, које као правилне прихвата и овај суд (да није испуњен услов који је био неопходан да би уговорна одредба о компензацији трошкова, које је тужена имала у односу на треће лице, имала правно дејство), указивање у ревизији на наведене одредбе ЗСП, је ирелевантно за исход овога спора.

С обзиром да су, према одредби члана 55. ЗСП, отварањем стечајног поступка над тужитељицом престала сва овлаштења директора и прешла на стечајног управника, ни тврдња ревизије да је директор тужитељице усмено дао пристанак да тужитељица учествује у сношењу трошкова предвиђених поменутиим уговором о пружању консултантских услуга, нема утицаја на законитост нижестепених пресуда. Осим тога, директор тужитељице (саслушан као свједок) је у свом исказу потврдио, да се тужитељица није успротивила уговореној одредби (код уговора о консултантским услугама), да исплати провизију за те услуга, али да за такво плаћање треба сагласност надлежних органа и институција Републике Српске, а тужена ничим није довела у сумњу истинитост исказа овога свједока, који је подударан са напријед наведеном уговорном одредбом, којом је уговорен (тај-исти) услов за настанак тог дијела уговора.

Стога су, нижестепени судови правилно, у складу са одредбом члана 99. ЗОО, тумачили одредбе Споразума, чије се извршење тражи у овој парници. Они се нису држали дословног значења употријебљених израза већ су истраживали заједничку намјеру странака и спорне одредбе разумјели тако како то одговара начелима облигационог права, док су јасне одредбе примијенили онако како гласе.

Како је стечајни управник тужитељице признао Министарству финансија Републике Српске излучно право на спорним обвезницама, то се предметне обвезнице не могу сматрати дијелом стечајне масе (члан 41. став 1. у вези са чланом 34. ЗСП), па тужена ни из ових разлога, не може са основом оспоравати захтјев тужитељице наводећи, да јој 60% тих обвезнице припада на име компензације трошкова, које је платила трећем лицу.

Имајући у виду, да у стечајном поступку отвореном над тужитељицом, тужена није тражила да јој се призна излучно право на спорним обвезницама и да је само у том поступку могла оспоравати одлуку стечајног управника којом је тужитељици признато излучно право у односу на предметне обвезнице, што није учинила, тужена није овлаштена да у односу на тужитељицу истиче приговор недостатка активне легитимације у предметном спору.

Наиме, тужитељица и тужена су у материјално правном (уговорном) односу заснованом закључењем Споразума од 14.9.2012. године (и других напријед споменутих споразума и уговора), као и Споразума од 23.11.2011. године, о отварању заједничког ескроу-рачуна, сагласно којем је за располагање са обвезницама уговорен принцип расподеле обвезница и камата између двије „Хидроградње“ и то 60% у корист „Хидроградње“ Сарајево, а 40% у корист „Хидроградње“ Пале, те је уговорено – да је располагање са ирачким обвезницама и средствима од наплаћених камата бити могуће, само уз претходну обострану писмену сагласност тужитељице и тужене, као потписница тог Споразума, па ревизиони приговор о недостатку активне легитимације на страни тужитељице, у предметном спору, није основан.

На овакав закључак је без правног значаја чињеница, да је стечајни управник тужитељице дао сагласност на излучење имовине, то јесте предметних обвезница ирачке владе, Републици Српској, у номиналном износу од 5.881.000,00 USA долара. Неспорно је да Влада Републике Српске закључком од 27.10.2011. године закључила, да се „средства остварена судским поравнањем након потписивања Генералног споразума о закључењу уговора о судској нагодби..., имају уплатити на рачун Фонда, у складу са

чланом 6. Закона о имовини и потраживањима којим управља Фонд за управљање некретнинама и потраживањима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 29/10). Према одредби члана 5. тог закона, потраживање из члана 4. истог закона (какав карактер има предметно потраживање тужитељице), преноси се у власништво Републике Српске. Међутим по налажењу овога суда, да би пренијела обвезнице ирачке владе које су овдје предмет спора, на Републику Српску (која би исто уплатило на рачун Фонда), тужитељица мора остварити потраживање у том износу (јер се исте налази на заједничком ескроу-рачуну), којим поводом је и покренула ову парницу. Из свега наведеног произлази, да Генерални споразум и..., представљају правни основ за остваривање предметног потраживања обвезница, које ће се остварити тек преносом обвезница са заједничког рачуна, на рачун тужитељице.

Код оваквог стања ствари и чињенице да се са тим средствима, како је већ речено, не може располагати без обостано потписаног налога од стране тужитељице и тужене, супротно наводима ревизије, правилно су нижестепени судови судили, када су истакнути приговор недостатка активне легитимације тужитељице у овој правној ствари, одбили као неоснован.

Другостепени суд је правилно оцијенио проведене доказе, на начин прописан одредбом члана 8. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске” број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), о чему је дао довољне и ваљане разлоге и одговорио је на жалбене наводе који су од одлучног значаја за одлуку у спору, па се ревизиони проговори да је побијана пресуда захваћена повредама одредаба члана 8. и 123. ЗПП, не могу прихватити основаним.

С обзиром на дате разлоге садржане у овој пресуди, остали ревизиони наводи, нису од значаја за правилност и законитост побијане пресуде.

Према изложеном, побијана пресуда нема недостатака на које је указано у ревизији, а ни оних на које овај суд пази по службеној дужности, због чега је примјеном одредбе члана 248. ЗПП, одлучено као у изреци.

Одбијен је захтјев тужитељице за накнаду трошкова састава одговора на ревизију у износу од 2.500,00 КМ, јер ова радња није утицала на одлуку по ревизији и сагласно одредби члана 387. став 1. ЗПП, не представља правну радњу нужну за вођење ове парнице.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић